



Preko milijun i sto tisuća noćenja

Pero Kušelj

Stagnacija inozemnog prometa — Ipak veći devizni priliv — Novi smještajni kapaciteti — Dobra kadrovska orijentacija

O protekloj turističkoj sezoni izvršene su već brojne analize pa su, ma da još nepotpuni, glavni podaci izvučeni i uključeni u ocjenu o uspjesima ovogodišnje turističke djelatnosti. Ono što je posao oko vršenja analiza odlikovalo, jest činjenica da je to rađeno u sklopu priprema za iduću sezonu. To znači da su analize korisno upotrebljene za usmjeravanje djelatnosti na poboljšanje turističkog prometa u novoj godini. Samo takav kritički odnos prema učinjenom i prema postignutim rezultatima može dati nove potsticaje i orijentacije u daljem radu. A u tom smislu protekla su savjetovanja turističkih faktora u našoj republici pa i u našem kotaru.

Sami podaci o postignutom prometu kriju u sebi i još neke pokazatelje osim običnog broja njegove veličine. Da ih najprije navedemo:

Na području našeg kotara ostvareno je do kraja devetog mjeseca jedan milijun 121 tisuća i 152 noćenja. Od toga na domaće turiste otpada 766.703, a na inozemne 345.443 noćenja. U uporedbi sa 1959. godinom to znači porast za oko 18% kod domaćih a pad za oko 6% inozemnih noćenja. U samom gradu Dubrovniku to upoređenje pokazuje osjetniji pad, i to kod domaćih noćenja za 2%, a kod stranih 7%.

Po vrstama smještaja zapaženo je na području kotara veće korištenje hotelskih pansionskih usluga od strane domaćih turista nego prošle godine, iako je u konačnom zbroju domaćih i stranih turista postignut skoro jednako omjer korištenja hotelskog smještaja u odnosu na 1959. godinu. U gradu Dubrovniku također su domaći turisti više nego prošle godine koristili smještaj u hotelima i to za preko 6 tisuća noćenja. Općenito uzevši zapaža se tendencija opadanja korištenja smještaja u privatnim sobama i domaćih i stranih turista a u korist hotelskog i ostalih oblika. Međutim ne može se isključiti mogućnost da je razlika u korištenju smještaja u kućnoj radinosti nastala bar jednim dijelom i usljed nepotpune evidencije.

Prosječni broj dana boravka po jednom domaćem turisti iznosi 5,4 a kod stranih 4,4 za grad, dok je u kotaru taj prosjek veći: za domaće 8,86 a za inozemne 5,73. Ovaj prosjek može da zadovolji, jer je u upoređenju sa dvjema posljednjim godinama u ovoj sezoni bio veći.

Za turističko ugostiteljsku privredu zanimljiv je i podatak o prosječnom korištenju hotelskog pansiona u toku godine. Za područje kotara to je 149 dana, grada Dubrovnika 170 i kotara bez Dubrovnika 127 dana, što je skoro potpuno jednako kapacitetu korištenja u 1959. godini.

Najposlije za turistički promet važan je i podatak o deviznom prilivu. Prema procjenama, kao za sada mogućem načinu provjeravanja ovog efekta, a obzirom da nijesu u potpunosti sređeni podaci za XI. i XII. mjesec, na području kotara devizni priliv za nekoliko postotaka je veći od prošlogodišnjeg. Porast je nastao u ostvarenju doznaka (vaučera), dok je prilikom nešto manji u pogledu efektiva — čekova.

Iz pregleda turističkog prometa uočljivo je, da se sve više afirmiraju manja mjesta u pojedinim općinama, odnosno da se turisti sve više orijentiraju na oblike turizma koji pružaju uvjete za potpunu rekreaciju. Istina, kod toga se ne smije zaboraviti i porast smještajnog kapaciteta a niti potcijeniti primamljivost cijena smještaju i ishrani u tim manjim mjestima, te najposlije izostaviti činjenicu da su upravo u manjim mjestima smještena brojna odmarališta.

I u ovogodišnjem turističkom prometu, a naročito u deviznom prilivu značajnu stavku za grad Dubrovnik pred-

stavlja dolazak turista kružnim putovanjima domaćih a naročito inozemnih putničkih brodova. Iako se turisti ove kategorije ne zadržavaju mnogo u jednom mjestu, što se ustalom ni ne registrira u prometu jednog grada ili mjesta kao boravak, ipak je ekonomski efekt, odnosno devizni priliv od ovakvog turizma sve veći. Što više on u razmjeru na radna i novčana ulaganja predstavlja jedan od najrentabilnijih oblika poslovanja. U prošloj sezoni Dubrovnik je posjetilo 20 velikih putničkih brodova iz inozemstva, a ukupno sa domaćim izvršilo 69 pristajanja u dubrovačku luku na kojima je 12.638 turista razgledalo grad i koristilo se raznim uslugama, što je u dobroj mjeri utjecalo na ovogodišnje devizne efektive. Ova vrsta turističkog prometa sve više se očituje i raste iz godine u godinu. Za iduću godinu najavljuje već 12 prekooceanskih inozemnih putničkih i turističkih brodova sa oko 5.000 turista, koji će posjetiti Dubrovnik.

Navedeni podaci pokazuju da u turističkom prometu, uzevši u cjelinu nijesmo zaostali ni u ovoj godini. Međutim to nas ne može zadovoljiti, pogotovo kada imamo u vidu puštanje u pogon novih smještajnih kapaciteta u idućoj godini, što automatski povlači kao posljedicu i veća angažiranja i bolju organizaciju rada uopće.

Neovisno o prometu protekla godina značajna je za unapređenje turizma ovog kraja po nizu veoma važnih i zamašnih pothvata.

U prvom redu to se odnosi na investicionu izgradnju komunalnih i ugostiteljsko turističkih objekata. Tokom ove i prošle godine okončano je i pušteno u pogon 5 objekata sa kapacitetom od 236 kreveta. Do početka iduće sezone završit će se 7 objekata sa 615 kreveta. Dovođeni su ili će do iduće sezone biti pušteni u pogon turistički objekti kao što su bazen, zatim restoracija u Lapadu i drugi. Također sa zadovoljstvom možemo istaknuti da smo korisno upotrebili sva sredstva koja nam je zajednica dala za izgradnju raznih turističkih, komunalnih i ugostiteljskih objekata (električna mreža, vodovod, kupalište, dom kulture, hoteli, kanalizacija itd.) te da smo na građevinama koje su sada u toku sa 87% izvršili predviđene radove.

U ovoj godini postignuti su i zavidni uspjesi u pogledu uzdizanja stručnih kadrova. Iz sredstava privrednih organizacija kao i iz zajedničkog fonda za kadrove pri Ugostiteljskoj komori dubrovačkog kotara školuje se na raznim stručnim školama i fakultetima 111 osoba a ispite za kvalificirane ugostiteljske radnike položilo je 66 osoba. Turističko društvo u Dubrovniku stipendira za razna turistička zvanja i turističke službe 11 studenata na raznim fakultetima, a uporedo tome društvo redovito održava veoma popularne i masovno posjećene turističke seminare za srednjoškolsku omladinu.

Ipak jedan od najvećih uspjeha na sektoru uzdizanja kadrova predstavlja osnivanje Više turističke škole u Dubrovniku, za koju su već osigurana sva potrebna sredstva, prostorije i nastavni kadar.

I u pogledu propagande postignuti su dobri rezultati u odnosu na ranije razdoblje. Ukupno je utrošeno za razne oblike propagande i za tiskanje i raspacavanje propagandnog materijala oko 23 milijuna dinara. Predstoji i osnivanje fonda za propagandu putem kojeg bi se postiglo objedinjavanje i usmjeravanje sredstava za propagandu što bi bilo od neobično velike koristi i uštede u finansijskim sredstvima.

Nadalje analize ovogodišnjeg prometa dale su na raznim savjetovanjima i veoma dobre orijentacije za rješavanje nerješениh problema i pitanja. Naročito je posljednje savjetovanje u Dubrovniku, kojemu su prisustvovali i predstav-

nici republičkih i saveznih organa, organizacija i komora dalo vrijedne rezultate. Tom prilikom sagledani su problemi čija rješenja nijesu u domašaju lokalnih zajednica, kao što su problemi saobraćaja, deviznog sistema, investicione izgradnje i drugi. Posebno je potrebno spomenuti zajedničko prihvatanje stava o potrebi povećanja deviznog tečaja u ugostiteljskoj i turističkoj privredi. U pogledu investicione izgradnje ukazano je na potrebu daljih ulaganja, a naročito na iskorištavanju mogućnosti adaptacije napuštenih objekata u manjim mjestima.

Dubrovački turistički radnici našli su kroz ovakva razmatranja puno podstreka za nove zadatke i podthvate koji su do sada bili isticani tek kao prijedlozi. Osnivanje kampa u Lapadu kao budućeg velikog pogona za eksploataciju automoto-turizma, osnivanje jedne na široj osnovi zamišljene informativne službe, davanje terena za izgradnju odmarališta i za kompletna turistička rješenja na određenim mjestima udruženim privrednim organizacijama iz unutrašnjosti, te kurs za izgradnju tipskih ugostiteljskih objekata na lančanom sistemu organizacije na području čitavog kotara — sve su to inicijative i orijentacije koje su naišle na puno odobra-

vanje na spomenutim savjetovanjima. I ne samo to već i na podršku koja u stvari znači priznanje i prihvatanje koncepcija u daljoj turističkoj izgradnji turističkih područja čitave naše republike.

Na koncu treba istaći i pohvalnu inicijativu turističkih radnika Dubrovnika, koja je ovih dana došla na domak pune realizacije. To je inicijativa za oživljavanje turističkog i robnog prometa između južne Italije i našeg područja, kao jedna od akcija na daljem krćenju puteva na stranim tržištima. Ovih dana u Bari-u je održan sastanak između zainteresiranih predstavnika Italije i Jugoslavije na kojem su, uz ostalo, utvrđeni oblici i zajedničke akcije na propagandi, istaknute potrebe poboljšanja saobraćaja na relaciji Dubrovnik—Bari i obratno, te prihvaćena suradnja na bazi izmjene turističkih predstavništava dvaju područja.

Ako se ovogodišnjem turističkom prometu može u izvjesnom smislu govoriti o stagnaciji, misli se na inozemni turizam, ipak obilna i neobično korisna djelatnost i pripreme na svim sektorima, stvorili su zbilja realnu osnovu za veća i uspješna nastupanja u idućoj godini. Tako gledajući možemo zaključiti da je prošla godina bila turistički uspješna.